

Podzimní škola MPSV

22. – 26. 9. 2014 v Táboře

Definice rolí sociálních pracovníků

Prof. JUDr. Igor Tomeš CSc

Role sociálních pracovníků vychází z definice sociální práce

Definice mezinárodních organizací sdružující sociální pracovníky a jejich vzdělavatele (IASSW a IFSW) v červenci 2014 v Melbourne (Austrálie) :

- „Sociální práce je **praktická profese a vědecký obor**, které **podporují sociální změnu, sociální soudržnost, práva a svobodu lidí**. Zásady sociální spravedlnosti, lidských práv, kolektivní zodpovědnosti a respektování rozdílností jsou základem sociální práce. S pomocí teorií sociální práce, sociálních věd, humanitních oborů a tradičních (původních) poznatků, sociální práce zapojuje lidi a struktury do řešení problémů života a do posilování sociálního blaha“

Definice sociální práce (2)

- Tato definice se může vztahovat na všechny sociální a humanitní vědy
- Nestanoví čím se od nich odlišuje
- V obecném podvědomí se uznává, že je rozdíl mezi konáním sociálního pracovníka, sociologa, psychologa, sociálního inženýra či sociálního pedagoga a dalšími příbuznými odbornými činnostmi.
- Zvolme klíčová slova, která mohou identifikovat skutečnou sociální práci.
 - (i) úsilí o sociální soudržnost,
 - (ii) boj proti sociální vyloučenosti,
 - (iii) úsilí o realizaci sociálních práv každého člověka
 - (iv) realizaci sociální solidarity s potřebnými jedinci, kteří si nemohou nebo neumí pomoci sami.

Z tohoto popisu obsahu sociální práce vychází i tato prezentace.

Role sociální práce nesporná

Role vznikaly a vyvíjely se pozvolna podle společenské potřeby

- Role sociální práce v evropském civilizačním kontextu inspirovaná křesťanstvím. První zprávy o zakládání útulků pro nemocné z **9. století**
- Ve **14. století** města nabízela tulákům i ambulantní služby (dobrovolná veřejná péče)
- V **16. století** se zavedlo „*domovské právo*“ obyvatel na přístřeší a stravu v obci, kde se narodili (policejní opatření)
- V **19. století** se sociální péče stává součástí povinností obcí (povinná veřejná péče)

Ošetrovatelský charakter sociální práce se postupně přetrval v sociální práci až do konce druhé světové války.

Sociální práce jako zaměstnání

- Sociální práce měla povahu ošetrovatelství
- Dodnes je vnímána jako zaměstnání zákonem o sociálních službách
- Přitom povolání sociálního pracovníka existuje v naší republice od r. 1920 (Alice Masaryková)
- Roku 1921 byla ustavena první Společnost sociálních pracovníků a speciální škola
- V roce 1950 její činnost byla ukončena v důsledku politických změn.
- Od roku 1990 působí již samostatná Společnost, která byla registrována jako občanské sdružení.
- Od té doby vznikly i další nestátní organizace.

Sociální služby v Evropě

- Ve 20.století se v Evropě mění charakter sociální práce
 - z převážně ošetrovatelského zaměstnání v ústavech
 - v mnohostranné pomocné služby sociálně potřebným.
- Strukturuje se a pozvolna proniká do školství, zdravotnictví a vězeňství.
- Vedle ošetrovatelů se uplatňují poradci, pomocníci při řešení sociálních problémů nejen chudých, ale všem sociálně potřebným.
- Sociální práce se mění v praktickou profesi a vědecký obor, které podporují sociální změnu, sociální soudržnost, sociální práva a svobodu lidí

Vývoj po roce 1989

- Po 1990 jsme je začali privatizovat, a
- v roce 2006 systematicky regulovat.
- Došlo k uznání sociálních pracovníků jako identifikovatelné zaměstnání, odlišné od zdravotnických či školských pracovníků.
- Vedou se diskuse o tom, co a jak dál. Nejčastěji se soustřeďují na technické problémy současné praxe
- Postrádáme vize, úvahy o budoucnosti.
- Nezřetelně se vnímá politika deinstitucionalizace, kdy se více zdůrazňuje problematika „odstranění ústavní péče“ před problematikou dalšího rozvoje přímé terénní a ambulantní péče, která by umožnila klientům volbu mezi „péči doma“ a „péči v ústavu“.

Sociální pracovníci dnes

- Sociální práce se vymezuje oproti ostatním sociálním vědám a profesím.
- Od služeb dalších pomocných profesí se především liší v tom, že komplexně **diagnostikuje individuální případ** a zjišťuje jeho zdravotní, psychologické, sociální, ekonomické a právní dimenze.
- Podle toho, ve **spolupráci s dalšími odborníky**, jej řeší. Američané hovoří o „Case management“.
- Pracuje s definovanou sociálně potřebnou **komunitou**
- **Profesionalizuje** se práce sociálních pracovníků.
- Role sociálních pracovníků se **vertikálně a horizontálně diferencuje**.

Struktura rolí sociálních pracovníků

Vertikální členění rolí a tomu odpovídajícího vzdělání	Horizontální členění rolí podle oboru, ve kterém jsou služby poskytované
Ošetrovatelství v ústavech Asistence doma Terénní služby Domácí péče Ambulantní služby Poradenství Supervize Management	Sociální práce v <ul style="list-style-type: none">• sociálních službách• zdravotnických službách• školských zařízeních• věznicích a probačně mediační službě• personálních útvech organizací• veřejné správě, atd.

Charakteristiky práce sociálních pracovníků

Všechny role sociálních pracovníků mají něco společného: definují sociální potřeby konkrétních lidí a podporují

- sociální začleňování jednotlivců,
- posiluje kvalitu života jednotlivců,
- zapojuje jednotlivce do sociálních struktur a do řešení problémů života
- respektování jejich práv a svobodu,
- sociální změnu v komunitách, a
- sociální soudržnost v regionech.

To činí sociální práci profesí odlišnou od jiných pomáhajících profesí.

Kvalifikační úrovně sociální práce

Realizační úrovně.

- mikro, jako např. případová práce,
- mezo, jako např. skupinová práce a
- makro jako např. komunitní práce, supervize, řízení týmů a institucí.

Řídící úrovně

Jednotlivé úrovně **vyžadují jiné vzdělání**

- Asistence a péče (středoškolské vzdělání)
- Profesionální výkon (vysokoškolské vzdělání).